

- studia literatury przedmiotu głównie z obszaru publikacji lokalnych, niedostępnych w Internecie.

3. Wnioski

Efektem badań, które powinny być prowadzone przez badaczy w różnych regionach świata, jest zgromadzenie wiedzy dotyczącej specyfiki funkcjonowania organizacji z badanego obszaru w celu wypracowania mechanizmów umożliwiających budowę spójności funkcjonowania organizacji procesowo-wirtualnych. Struktury te są coraz szerzej stosowane, a firmy pełniące funkcje Integratorów stoją przed nowymi wyzwaniami związanymi właśnie z przedstawionymi wyżej problemami [6]. Wypracowane mechanizmy pozwolą na bardziej efektywne wykorzystanie potencjału organizacji wirtualnych w realizowanych wartościach dodanych dla klientów.

Należy zaznaczyć, że zdobyta w takich badaniach wiedza wpisuje się zarówno w rozwój koncepcji spójności organizacyjnej jak i w pogłębienie wiedzy dotyczącej skutecznego zarządzania organizacjami międzynarodowymi [4]. Koncepcja spójności wymaga nie tylko opracowań o charakterze teoretycznym ale także oparcia o przykłady praktyczne, w tym przypadku z obszaru mało rozpoznanego w literaturze przedmiotu.

Należy zaznaczyć, że powyższe badania sprzyjają internalizacji dorobku naukowego z obszaru zarządzania, a także zacieśnieniu współpracy z badanymi instytucjami i nawiązaniu nowych kontaktów z uznanymi badaczami oraz organizacjami naukowymi z zagranicy. Taka synergia może skutkować sprawnym uzupełnieniem istotnych luk wiedzy zarządczej, zarówno na poziomie konceptualnym jak i operacyjnym.

Literatura:

1. Chomiak-Orsa I., Flieger M., (2011b), *Computerization as the Improvement of Processes In Local administration offices*. red. Korczak J., Dudycz H., Dyczkowski M., wyd. Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Wrocław
2. Drucker P. F., (1992), *Innowacja i przedsiębiorczość*. Praktyka i zasady, PWE, Warszawa
3. Flieger M., (2012), *Zarządzanie procesowe w urzędach gmin. Model adaptacji kryteriów dojrzałości procesowej*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań
4. Flieger M., Flieger M., *Wybrane elementy kultury organizacyjnej organizacji chińskich w perspektywie spójności struktur procesowo-wirtualnych*, Przegląd Organizacji, 5/2019, ISSN 0137-7221, s. 32-39
5. Nogalski B., Grajewski P., *Zarządzanie procesami*, w: Leksykon zarządzania, Warszawa 2004
6. Perechuda K., (2000), *Zarządzanie przedsiębiorstwem przyszłości*, Difin, Warszawa

Хижнякова Н., к.е.н., доц.
Рівненський державний гуманітарний
університет, м. Рівне, Україна

ПРОБЛЕМИ ПРИЙНЯТТЯ ЕКОЛОГІЧНО ОРІЄНТОВАНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Вступ. Наявні світові тенденції економічного розвитку передбачають прийняття та реалізацію екологічно орієнтованих управлінських рішень на всіх рівнях управління економікою: від національного і транснаціонального до

регіонального, місцевого та господарського. Дане дослідження передбачає визначення основних проблем і можливостей, характерних для господарського рівня управління при здійсненні цього процесу, тобто висвітлює поведінку окремих підприємств як суб'єктів екологічного управління.

Основна частина. Підприємства функціонують у полі, створеному іншими суб'єктами екологічного менеджменту, передусім, органами державної влади та місцевого самоврядування. Вони повинні виконувати вимоги, встановлені названими суб'єктами управління у відповідних законодавчо-нормативних актах, а також сплачувати екологічний податок, платежі за використання природних ресурсів. Окремі підприємства виступають як об'єкти впливу з боку органів державного управління: їх спонукають до певної поведінки у сфері природокористування і охорони довкілля за допомогою набору інструментів екологічної політики.

Формування дієвої екологічної політики на національному та регіональному рівнях управління є обов'язковим для ринкової економіки, оскільки для підприємств, особливо корпоративного сектору, дотримання екологічних вимог є не вигідним, оскільки пов'язане з додатковими витратами і, відповідно, може зменшити прибутки їх власників. І за відсутності належних екологічних вимог і контролю як щодо процесу виробництва, так і щодо поводження з утвореними відходами і кінцевої продукції забруднення довкілля підприємствами стане неконтрольованим і призведе до фатальних наслідків як для довкілля, так і для здоров'я людей.

Крім обмежень з боку інших суб'єктів екологічного менеджменту, найбільш дієвим стимулом для прийняття та реалізації окремими підприємствами та їх корпоративними об'єднаннями рішень щодо власної діяльності, які мають екологічне спрямування, є можливість використання екологічних переваг для формування позитивного іміджу підприємств, здійснення зв'язків з громадськістю та проведення рекламних кампаній, і, відповідно, отримання можливості одержати економічний ефект водночас з екологічним.

Сьогодні широко вживається поняття „прибуткова екологія” (або «зелена» економіка) для визначення напрямку екологізації процесів економічного розвитку, який виник та розвивається у ряді економічно розвинутих країн світу. Товари та технології напрямку „прибуткова екологія” (або «зелені» товари) одночасно задовольняють інтереси виробників, споживачів та суспільства [1, с. 103-104; 2, с. 2].

До видів економічної діяльності, які є пріоритетними для впровадження зазначених технологій і розвитку екобізнесу, належать, зокрема, сільське господарство, лісове господарство та розвиток екологічної інфраструктури, енергетика та енергопостачання, промисловість, поводження з відходами, будівництво та експлуатація будівель, транспорт, водопостачання та водовідведення, рибне господарство, туризм [3, с. 61]. Стислий аналіз сучасного стану зазначених видів економічної діяльності в Україні і визначення проблем та перспектив використання екологічно орієнтованих управлінських рішень

підприємствами, які функціонують у цих сферах діяльності, дозволяють зробити наступні висновки.

У сільському господарстві України залишаються дуже високими рівень сільськогосподарського освоєння та рівень розораності земель. Що стосується застосування мінеральних добрив, то значною мірою зростає як частка удобреної площі, так і питомі витрати добрив. Що ж до органічних добрив, то ними удобрюється лише 2-3% посівних площ, і питомі витрати добрив знижуються навіть при врахуванні лише удобреної площі. В результаті цього спостерігаються втрати гумусу. Стандарти ЄС щодо застосування мінеральних добрив та агрохімікатів не дотримуються, що призводить до загибелі бджіл, інших видів фауни та флори, втрат здоров'я населенням.

Що ж до органічного землеробства, то в Україні постійно зростає кількість підприємств, які вирощують органічну продукцію. Так, за останні 10 років їх кількість збільшилася від 80 до 390, а площі органічних угідь збільшилися з 260 до 422 тис. га і досягли 1% від загальної площі сільськогосподарських земель України [4, с. 46]. Таким чином, наявні значні резерви зростання, оскільки у країнах ЄС площа земель органічного землеробства вже перевищила 5% від земель сільськогосподарського призначення і продовжує збільшуватися.

Що стосується лісів, то рівень лісистості території в Україні поступово зростає. Більше від половини деревини заготовлюється при здійсненні рубок формування та оздоровлення лісів. Вихід ліквідної деревини з гектара зростає для обох основних видів рубок: як рубок головного користування, так і рубок формування та оздоровлення лісів. Відношення площі відтворення лісів до площі рубок головного користування в останні роки становило не менше від 2. Тобто, відповідно до статистичних даних, тенденції у розвитку лісового господарства є позитивними, але тут не враховані втрати лісу при несанкціонованому використанні.

Позитивним зрушенням в енергетичній сфері є збільшення виробництва електроенергії гідроелектростанціями та поява альтернативних видів електростанцій (вітрових та сонячних), які є безпечними для довкілля та економічно вигідними завдяки впровадженню «зеленого» тарифу на електроенергію. Водночас встановлення вітрових та сонячних енергоустановок гальмується їх високою вартістю та недосконалістю системи оформлення необхідної документації. Важливим напрямком розвитку альтернативної енергетики варто вважати впровадження вітрових енергоустановок та сонячних колекторів невеликої потужності у вітчизняне серійне виробництво, що дозволить як отримати нові робочі місця, так і полегшити доступ до такої технології для власників приватних та багатоквартирних будинків.

Що стосується поводження з відходами, то позитивним є зростання коефіцієнта утилізації відходів та зменшення коефіцієнта видалення у місця неорганізованого зберігання. Також зменшилося накопичення небезпечних відходів, але наявність усіх категорій відходів у розрахунку на одиницю території збільшилася. Водночас наявні надзвичайно великі резерви щодо запобігання утворенню відходів та утилізації вже наявних відходів.

Щодо транспорту, то автомобільний транспорт є більш мобільним та зручним, але розширення його використання призводить до зношення доріг та зростання забруднення довкілля. Таким чином, у транспортній сфері актуальним залишається розширення використання екологічно безпечного транспорту: залізничного та трубопровідного – для вантажних перевезень, – та залізничного і електротранспорту (трамвайного, тролейбусного, метрополітену) – для пасажирських перевезень. Актуальними також є влаштування автостоянок на в'їзді до міст для перехоплення автотранспорту, влаштування велосипедних доріжок всередині міст та використання електромобілів.

Негативною стороною системи водопостачання в Україні є дуже високий рівень втрат води, а позитивною – значне перевищення обсягу оборотного та повторно-послідовного водопостачання над обсягом забору свіжої води. Що стосується водовідведення, то обсяг скидів забрудненої води помітно зменшився, але все ще залишається на не прийнятному з точки зору екологічної безпеки рівні. Отже, наявні значні резерви для впровадження нових технологій економії води та її очищення.

Висновки і пропозиції. Таким чином, в Україні поступово здійснюється прийняття та впровадження екологічно орієнтованих управлінських рішень, які дозволяють розвивати екологобезпечні та енергоефективні технології підприємствами різних видів економічної діяльності. Водночас, цей процес здійснюється досить повільними темпами і наявні значні резерви щодо удосконалення у порівнянні з розвинутими світовими державами. Для вирішення наявних проблем необхідне удосконалення системи інструментів екологічної політики, яке сприяло б екологізації діяльності підприємств.

Використана література:

1. Ілляшенко С.М. Формування ринку екологічних інновацій: економічні основи управління: монографія / С.М. Ілляшенко, О.В. Прокопенко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2002. – 250 с.
2. Навстречу „зелёной» экономике: пути к устойчивому развитию и искоренению бедности. Обобщающий доклад для представителей властных структур. – ЮНЕП, 2011. – 44 с.
3. Хижнякова Н.О. Проблеми та перспективи впровадження концепції «зеленої» економіки в Україні / Н.О. Хижнякова // Соціально-економічні аспекти розвитку національної економіки в умовах перманентних кризових явищ: колективна монографія / за ред. д.е.н., проф. О.О. Непочатенко. – Умань: видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2015. – С.59-71.
4. Шпак Г.М. Перспективи розвитку органічного виробництва в межах ОТГ / Г.М. Шпак // Фінансова спроможність об'єднаних територіальних громад: очікування та реалії. Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції 29-30 листопада 2017 р. (Рівне-Луцьк). – Рівне: Волинські обереги, 2017. – С. 46-48.